

[12,34567]

שלא יגזול מלאכת בעל הבית וכו', וכן חייב לעבוד בכל כוחו שהרי יעקב הצדיק אמר כי כל כוחי עבדתי את אביכן וכו' ע"כ. ^{אוצר החכמה} ^{12,34567} ^{אוצר החכמה} ^{12,34567}

ומעתה י"ל דלדבר הזה נתחכם לכן, שחפץ ליתן אחיה שחר ליעקב בכדי שיהיה חייב לעבוד בכל כוחו, דאילו לא היה נותן לו שחר לא היה מחוייב בכך. ^{אוצר החכמה} ^{12,34567}

ויעבד יעקב ברחל שבע שנים ויהיו בעיניו כימים אחדים באהבתו אתה (כט, כ)

הך ויהיו בעיניו כימים אחדים לא הוזכר אלא צו' שנים הראשונות שאותם עבד כדי לינשא לה, אבל צו' שנים האחרות לא הוזכר כן אף שגם אותם עבד בעבור רחל, והוא משום שהיה זה לאחר שכבר נשא את רחל (כמ"ש רש"י בפסוק כו שנשאה לאחר ז' ימי המשחה של לאה), וא"כ אדרבה כל הז' שנים שעבד למפרע על שנשאה לה היו אצלו רק עול כבד על שרימהו לכן והוארך לעבוד סתם עוד ז' שנים, ולא היו כלל כימים אחדים.

ויאסף לבן את כל אנשי המקום ויעש משתה (כט, כב)

צ"ב שהרי דרכו של עולם שמתחילה מכינים המשחה ואח"כ מזמינים את אנשי המקום ולא להיפך. אמנם הדברים מצווארים לפי דברי המדרש רבה (ע, יט) 'כינס כל אנשי מקומו אמר להם יודעים אתם שהיינו

ויהי בבקר והנה היא לאה וגו' (כט, כה)

פירש"י 'אבל כלילה לא הייתה לאה, לפי שמסר יעקב סימנים לרחל וכשראחה רחל שמכניסין לו לאה אמרה עכשיו תכלס אחותי, עמדה ומסרה לה אותן סימנים'. וצ"כ דלכאורה לזה גופא ניתנו לה הסימנים ואיך מסרתן ללאה, והרי יעקב אצינו העלה בדעתו כל זה ומ"מ נתן לה הסימנים כדי למנוע ההחלפה ומדוע עשה רחל נגד ציוויו. ועוד דלא מצינו ביעקב שיחרה אפו ברחל על שעשתה נגד דעתו ומסרה הסימנים, ואדרבה מפליגים בנדקוה של רחל שמסרה הסימנים לאחותה כמ"ש במדרשים בכמה מקומות, וכן בירמיה (לא, טו) אמר הקב"ה לרחל 'כי יש שחר לפעלתך', ופירש"י שם 'יש שחר לפעולתך ולנדקתך שמסרת סימנך לאחותך', ומוכח

לדקדוק גדולה היתה צפועולמה זו, שאף שהיא היתה מעומדת להנשא ליעקב אבינו ולהעמיד שצטים מסרה כל זה לאחותה שלא לביישה, אף שידעה שאפשר שעי"ז תפול בחלקו של עשו כמש"כ רש"י (כט, יז) 'שהיו הכל אומרים שני צנים לרבקה ושתי צנות אצרי החכמה' ^{לצור החכמה} ללצן וכו'.

או שיציא גויה מן השוק, ומסר לרחל הסימנים כדי לסלק החשש שיכניס לו גויה מן השוק, אצל לא היתה מטרת הסימנים לסלק החשש שיחליף אותה עם לאה. ועל כן כשראחה רחל שמחליפים אותה בלאה וידעה שעכ"פ לא מכניסים גויה תחתיה מסרה לה את הסימנים.

ונראה דגם יעקב אבינו מעיקרה היתה דעתו שאל ימלא שהכניס לו את לאה ולא את רחל, ויתברר זה ע"י שלא חדע הסימנים, לא היה משלח את לאה. דבאמת הסימנים לא נועדו למנוע את כניסת לאה תחת רחל, אלא כדי שלא יכניס לו לבן גויה מן השוק, דהרי כמו שרימהו לבן לתת לו את לאה היה יכול להכניס לו גויה מן השוק במקום רחל, ולכן נתן לרחל סימנים, ולא היו הסימנים כדי להגן שלא יכניס לו את לאה.

ולפ"ז מה שמסרה רחל ללאה את הסימנים לא היה זה כדי למנוע מיעקב לסלקה, שבדאי יעקב לא היה מרחיק את לאה גם אם לא היתה יודעת את הסימנים, אלא כל מטרת נתינת הסימנים היתה כדי שלא תתבייש לאה בשעה שישאל אותה את הסימנים ולא חדע לענות. [ומדויק לשון הגמ' 'השתא מיכספא אחתאי', וכן לשון רש"י 'עכשיו תכלס אחותי', שהחשש שלה היה על הבזות ולא שיסלקנה].

ומזה דאמרו בגמ' מגילה (יג, ב) 'ומאי רמיותא, אמרה ליה אית לי אחתא דקשישא מינאי ולא מינסיב לי מקמה, מסר לה סימנים כי מטא ליליא אמרה השתא מיכספא אחתאי מסרתינהו ניהלה', דמשמע דהסימנים ניתנו כדי שלא יכניס לה את לאה במקום רחל, אין בזה סתירה להנ"ל, דרחל באה לפרש לו הטעם שאביה יעשה טעדיק לרמותו בזה, משום דאית לי אחתא דקשישא מינאי ולא מינסיב לי מקמה, ולכן בודאי שלא יתן אותי לפני שהשיא את לאה אלא יתן מישהו אחר תחת, או שיציא את לאה

ונמצא שמפרשה זו יש ללמוד על גודל הדקדוק של רחל וגם של יעקב. דרחל היתה מוכנה לוותר על הכל לאחותה, ויעקב גם הוא לא נכחין להרחיק את לאה ולפיכך לא נתרעם על שמסרה רחל ללאה את הסימנים.

ועי' בחידושי מהרי"ל דיסקין עה"ת צפרשת ויאל עה"פ 'ויאהב גם את רחל מלאה', שכתב 'ויש לפרש דהגם שהיה נראה לכאורה דרחל היתה מקיימת לאביה לרמאות אותה, ע"כ אחו יעקב אבינו ע"ה הקנה השני היינו הדקדוק של רחל, דאדרבה היתה כוונתה לשם